

РОЛЬ СПІЛКУВАННЯ В МОРАЛЬНОМУ ФОРМУВАННІ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Основою морального формування дітей шкільного віку є їх особисті взаємини з вчителями і батьками, вони виникають в процесі спілкування і є його продуктом. Стосунки засновані на суб'єктному і об'єктному сприйнятті людини навколишнього світу. Суб'єктне сприйняття самосвідомості відповідає цілісному відчуттю себе як джерела свідомості, власної активності, своєї волі, своїх переживань тощо.

Об'єктне сприйняття відображає уявлення людини про свої конкретні якості, знання, уміння, можливості, положенні в групі – їх оцінку і значущість. Ці уявлення про себе складають периферію образу себе, яка опосередковує відношення людини до світу, до людей і до себе. Таке ставлення дає змогу оцінювати і порівнювати свої відповідні якості і інших. Ці два сприйняття є необхідними і взаємодоповнюючими елементами самосвідомості і ставлення до оточуючих.

Проведені нами дослідження, дають можливість аналізувати міжособистісні стосунки дитини з оточуючими і стверджувати, що ефективність морального формування дітей шкільного віку значною мірою залежить не лише від педагогічного впливу, а і від їхніх стосунків з однолітками.

Аналіз отриманих нами результатів дає змогу стверджувати, що емоційно-практична взаємодія дітей шкільного віку сприяє їх моральному формуванню (придбання моральних знань і навиків їх використання). Потреба в спілкуванні з однолітком в шкільному віці, є однієї з головних потреб дитини і ми стверджуємо, що емоційно-практична взаємодія школярів необхідна для подальшого розвитку міжособистісних моральних стосунків. Загальні дії, емоції (на сам перед позитивні) і настрої, якими діти легко діляться з оточуючими, створюють відчуття єдності в колективі, що може стати початком глибоких людських стосунків.

Отримані нами результати дослідження, свідчать про те, що важливий етап в моральному розвитку особистості дитини – це стосунки з однолітками, батьками і вчителями. Діти чутливо спостерігають за діями однолітків, оцінюють їх і реагують на оцінку дорослого яскравими емоціями. У цей же період зростає співпереживання одноліткам, але це співпереживання може мати неадекватний характер – успіхи однолітка можуть засмучувати і ображати дитину, а його невдачі радувати. Учні починають хвалитися, заздрити, конкурувати, демонструвати свої переваги. Різко зростає кількість і гострота дитячих конфліктів, посилюється напруженість в стосунках з однолітками.

З часом поведінка дітей істотно змінюється, зростає їх активність, спрямована на однолітків (допомога, втіха, поступки). З'являється прагнення не лише відгукнутися на переживання однолітка, але і зрозуміти їх, а також, скорочуються прояви дитячої соромливості, знижується гострота і напруженість конфліктів школярів.

У сучасній педагогіці питанням морального формування дітей приділяється недостатня увага і недооцінюється важливості виховання особистості і міжособистісних стосунків, ця проблема вимагає особливого психолого-педагогічного підходу. Як відзначав Л.С.Виготський, традиційні методи педагогіки – пояснення, передача інформації, приведення зразків і позитивних прикладів – виявляються тут малоефективними. Розробка нових методів морального формування особистості є одним з головних завдань педагогів.

Література:

1. Выготский Л. С. Детская психология / Л. С. Выготский // Собрание сочинений : в 6 т. – М. : Педагогика. – 1984. – Т. 4. – 432 с.